

Гібридизація дієслів зі сфери ІТ і їх функціонування в українській мові

Умар Махмуд (Ізраїль)

Науковий керівник – старший викладач Ю.О. Малихіна

ХНАДУ

У теперішній час інформаційні технології (ІТ) стрімко розвиваються, охоплюючи всі сфери діяльності. Революція в галузі ІТ у всьому світі доповнила мову значною кількістю спеціальної лексики (термінів, розмовних слів, жаргонізмів). Динамізм, різноманіття, постійне оновлення підмови сфери ІТ привертає увагу багатьох дослідників. Тому питання, пов'язані з появою в мові нової спеціальної лексики та особливостями її походження в українській мові, є особливо актуальними.

Мета нашого дослідження – виявлення особливостей походження в українській мові спеціальної лексики сфери ІТ (дієслів, утворених на основі іншомовних іменників) та її функціонування.

Характерними особливостями мови вважаються непостійність, мобільність, здатність змінюватися і розвиватися, удосконалюватися за допомогою різних джерел, задовольняючи потреби суспільства. Запозичення іноземних слів одна із джерел збагачення словникового складу. Е.Ф. Володарська вважає, що «заимствование является естественным результатом установления экономических, политических, культурных связей с другими странами, когда вместе с новыми технологиями и понятиями приходят обозначающие их термины» [1].

Відомий вчений Л.П. Крисін вважає, що основними причинами запозичень іноземних слів є: «потребность в наименовании новой вещи, необходимость разграничить различающиеся понятия, близкие по смыслу, необходимость специализации понятий, а также социально-психологические причины и факторы заимствования, например, восприятие иноязычного слова как более престижного» [2; 158].

Використання комп'ютерних технологій у сучасному житті сприяє появі нового великого пласта лексики. Вивчення цього процесу має важливе значення для вирішення основних лінгвістичних проблем.

Запозичені слова входять не тільки до пласта загальноживаної, але й до складу нестандартної лексики або жаргонізмів, сленгу або просто лексики, яку вживає молодь. Усі ці зміни у мові не завжди встигають фіксуватися словниками.

Нестандартна лексика української мови збагачується шляхом запозичення різними способами: фонетичним (транскрипція), графічним (транслітерація), семантичним (семантичне калькування, напівкалька), граматичним (морфологічним).

Запозичені зі сфери ІТ слова, проникаючи до української мови, набувають рис різних частин мови (це іменники, прикметники або дієслова мови-реципієнта). При цьому цілком можлива розбіжність даних характеристик у різних мовних системах. Така лексика пристосовується до системи роду, числа та відмінювання, проте цей процес не завжди є правильно оформленим за допомогою різних графічних засобів, прийнятих в українській мові (дефіса, апострофа, великих та малих літер) або їх комбінацій.

Дієслова сфери ІТ утворюються на основі іншомовних іменників та дієслів словотворчим способом (способом гібридизації) – додаванням до запозиченої основи слова різних формальних засобів за існуючими в мові зразками та моделями. Наприклад:

Клікати (від англ. click – клацання) – натискати клавіші комп'ютерної миші (*Ви тут можете клікати на елементи та видаляти їх.*).

Юзати (від англ. use – використовувати) – означає використовувати, користуватися якоюсь річчю, застосовувати щось у дії (*Я вже давно юзаю цей телефон і поки що повністю задоволений ним.*).

Гуглити від Google – шукати інформацію в інтернеті в пошуковій системі Google (*Ось те, що мені вдалося нагуглити в інтернеті.*).

Банити (від англ. ban – забороняти) – означає позбавити спілкування учасника, який не дотримується правил чата, на невизначений термін (*Не додавайте свої оголошення без дозволу, бо забаню.*).

Постити (від англ. post – запис на сторінці в соціальній мережі) – означає публікувати повідомлення на сторінці в соціальній мережі (*Тут можна постити різні новини, які, на Вашу думку, можуть бути цікаві нашій аудиторії.*).

Репостити (від англ. repost – перепублікувати, передруковувати) – розміщувати у блозі копію поста іншого блогера (*Він часто репостить на своїй сторінці у Фейсбук новини з сайту університету.*).

Чатитися (від англ. chat – спілкування, розмова) – означає спілкуватися, вести бесіду в чаті (*Характер людини можна визначити за його блогом чи манерою чатитися.*).

Хайпити (від англ. hype – піднімати популярність) – піднімати галас, ажіотаж навколо чогось, спонукаючи зацікавлення до чогось (*А ти чому не хайпиш, час спливає.*).

Ігнорити (від англ. ignore – ігнорувати) – означає ігнорувати, не звертати уваги (*Не ігнор мене!*).

Для позначення дії встановлення програми часто вживаються дієслова *інсталиювати* або *інстальнути* (встановити), для позначення видалення файлу або програми використовують дієслова *кільнути* (від англ. kill – убити), *делітнути* (від англ. delete – видалити), безпосередньо для процесу збереження поточних змін використовується дієслово *сейвити* або *засейвити* (від англ. save – зберігати). Зустрічається також okazіоналізм *рятуватися* (калька з англ. save), наприклад, *рятуватися на дискету*. Підключення до Інтернету виражається дієсловом *коннектитися* або *законнектитися* (від англ. connect – з'єднатися, підключитися).

У сучасному світі неможливо уявити наше життя без соціальних мереж. Адже саме вони є одними з головних джерел запозичення англіцизмів. З

появою соціальної мережі Facebook у розмовному мовленні з'явилися слова *лайк* (від англ. like – подобатися) і утворені від нього дієслова *лайкнути*, *залайкати*, що означають, відзначити чийсь пост як той, що сподобався.

З появою такої соціальної мережі як Twitter в українській мові з'явилися слова *твіт* (від англ. tweet – щебетати, цвірінькати; повідомлення завбільшки в 140 символів), утворене від нього дієслово *твітнути* (написати про що-небудь). Мережа Instagram доповнила наше мовлення словами *фоловер* (від англ. follower – читач, користувач), *фоловери*, утворені від нього дієслова *фоловити*, *зафоловити* і т. д.. Програма Foursquare дозволяє зробити позначку про те, де ви зараз перебуваєте, тобто вказати ваше географічне місцезнаходження. Завдяки даній програмі мовлення збагатилося словами *чекін* (від англ. check in – реєструватися, записуватися) і утворене від нього дієслово *зачекінитися* (здійснити *checkin*), що означає зареєструвати свою присутність у певному місці за допомогою мобільного пристрою (ноутбука, планшета, смартфона тощо), який має можливість визначити місцезнаходження і передати його через інтернет (*Зачекінься, щоб усі знали, що ти була на морі.*). Пізніше таку функцію реалізували в Інстаграм та інших соціальних мережах.

Як бачимо, в епоху глобального прогресу у сфері комунікації та інфокомунікаційних та комп'ютерних технологій українська мова поповнилася безліччю нових слів, які, з одного боку, надають мові-реципієнту рис динамізму та мобільності, а з іншого – тією чи іншою мірою спотворюють її, порушуючи усталені традиції, що може призвести до втрати самобутності та власної мовної індивідуальності.

Пласт дієслівної лексики комп'ютерного побуту є наслідком калькування. Таку лексику ще називають мовною (словесною) грою, каламбуром. Її відносять до жаргонізмів або сленгу. Характерною особливістю таких запозичень є відсутність жорстких правил та фіксації нової термінології. Вони функціонують переважно в розмовному мовленні молоді або жаргоні сфери ІТ

у вигляді дієслів-гібридів, які складаються із запозиченого кореня та українських словотворчих та словозмінних афіксів.

Література:

1. Володарская Э.Ф. Заимствование как универсальное лингвистическое явление // Вопросы филологии. – 2001. – № 1. – С. 11–27.
2. Крысин Л.П. Иноязычное слово в контексте современной общественной жизни // Русский язык конца XX столетия (1985–1995) / Отв. ред. Е. А. Земская. – М.: Языки рус. культуры, 1996. – С. 142–161.

Teaching and learning ESL in the Kingdom of Morocco: Past and Present

Mohammed Anouar Chehlaoui (Morocco)

Scientific advisor – Dr. N. Opryshko

Kharkiv National Automobile and Highway University

The Kingdom of Morocco, which has always been a multilingual country with ancient history, in the recent decades, has started a heated discussion on languages. Specifically, this happened after Minister Daoudi's various declarations. During his term in the office, the Minister of Higher Education, Lahcen Daoudi (2012-2016) never failed to call for the use of English in technology and scientific research in Morocco. He mainly declared in different official meetings that "English is the language of technology and scientific research par excellence"[4; 39]. Later when he was addressing students in IbnouZohr University in Agadir, he declared that "a student who does not master English should dig his / her own grave" [4; 53]. He even issued a circular in which he requires publishing in English as a prerequisite for doctorate viva and reasonable knowledge of English for recruitment in higher education.

Such calls from officials and policy makers were widely reported by the media and interpreted by their readers as a call for making of English a first foreign language. In its course, the rates of adopting English as a first foreign language have been increasingly rising. This fact shows certain shifting of language attitudes and language awareness. The findings of the latest sociological research show that most of Moroccans "have positive attitudes towards English while some show opposing